

Foia de parcurs privind Funcționarea Instituțiilor Democratice (FID)

Foia de parcurs privind Funcționarea Instituțiilor Democratice este un document strategic elaborat în contextul cadrului de negocieri pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Documentul stabilește prioritățile strategice și ordinea măsurilor de reformă necesare. Obiectivele și măsurile incluse în acest document derivă din angajamentul Republicii Moldova de aliniere a cadrului normativ la acquis-ul UE, precum și din necesitățile de fortificare a capacităților instituționale. În raport cu fiecare măsură este stabilit calendarul de implementare precum și autoritățile responsabile.

Foia de parcurs este structurată în trei blocuri tematice: **Proces electoral, Funcționarea Parlamentului într-o societate democratică și Rolul societății civile**. Fiecare din blocurile tematice are formulate obiective din care derivă acțiuni.

La blocul tematic *proces electoral* sunt stabilite *6 obiective strategice*. Măsurile propuse spre realizare au scopul de a atinge următoarele rezultate: îmbunătățirea capacităților funcționale ale CEC-ului, eliminarea factorului corupțional în exercițiul electoral, combaterea finanțării ilegale și sporirea transparenței campaniilor electorale, consolidarea capacităților organelor de aplicare a legii responsabile cu investigarea și examinarea cazurilor de finanțare politică ilegală și corupție politică, asigurarea incluziunii și accesibilității la procesul de votare, consolidarea rezilienței societății prin punerea în aplicare a măsurilor de comunicare pentru a contracara dezinformarea și interferența influenței și manipulării străine.

La blocul tematic care vizează *funcționarea Parlamentului* sunt stabilite *3 obiective strategice* care includ măsuri pentru creșterea eficacității Parlamentului prin proceduri îmbunătățite și capacități dezvoltate, sporirea transparenței în activitatea parlamentară și consolidarea mecanismelor de integritate în raport cu deputații.

Cele *4 obiective strategice* ale blocul tematic dedicat *societății civile* conțin acțiuni menite să sporească transparența proceselor decizionale la nivelul autorităților publice și, totodată, gradul de implicare a societății civile în aceste procese, să asigure cadrul legal și o protecție sporită pentru apărătorii drepturilor omului și a persoanelor care se implică în procesele publice dar și un mediu operațional mai flexibil pentru organizațiile necomerciale.

Documentul definește acțiuni și termene clare, precum și instituțiile responsabile, pentru a facilita monitorizarea progreselor și pentru a garanta coerența implementării foii de parcurs. Prin urmare, această foaie de parcurs devine un instrument operațional vital, jucând un rol central în pregătirea și alinierea funcționării instituțiilor democratice la cerințele procesului de aderare la Uniunea Europeană, contribuind astfel la consolidarea democrației în Republica Moldova.

REZULTAT STRATEGIC	MĂSURI	PERIOADA DE IMPLEMENTARE	INSTITUȚIA RESPONSABILĂ
I. Proces Electoral			
Alegeri libere și corecte			
1. Cadrul normativ ce reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor în Republica Moldova este aliniat la standardele internaționale în materie electorală și principiile statului de drept	1.1: Perfecționarea legislației electorale prin prisma rezultatelor evaluărilor post-electorale, adreselor Curții Constituționale, recomandărilor misiunilor de observare a alegerilor, avizelor Comisiei de la Veneția și celor mai bune practici și standarde internaționale în domeniu.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Parlament
	1.2: Sporirea transparenței în procesul de administrare electorală, la nivelul CEC și consiliilor electorale de circumscripție, inclusiv prin dezvoltarea și perfecționarea instrumentelor informaționale, care satisfac cerințele de date deschise, accesibile, combinate cu rezistență, siguranță și flexibilitatea sistemelor informaționale.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală
	1.3: Consolidarea capacităților administrative ale Comisiei Electorale Centrale pentru examinarea și soluționarea contestațiilor în perioada electorală.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	1.4: Perfecționarea procesului de evidență a alegătorilor, prin îmbunătățirea calității listelor electorale și a funcționalităților Registrului de Stat al Alegătorilor.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Agenția Servicii Publice STISC
	1.5: Revizuirea legislației naționale în conformitate cu recomandările misiunilor de observare a alegerilor și cele mai bune practici și standarde internaționale pentru a preveni și/sau controla ingerința Comisiei pentru Situații Excepționale în procesul electoral.	Decembrie 2026	Parlament Comisia Electorală Centrală

2. Legislația electorală a Republicii Moldova este aliniată la prevederile legislației Uniunii Europene, inclusiv prin asigurarea participării cetățenilor moldoveni la alegerile pentru Parlamentul European dar și a cetățenilor Uniunii Europene la alegerile locale din Moldova	2.1: Elaborarea unui studiu privind bunele practici de organizare a alegerilor europarlamentare în țările membre UE, condițiile minime de reședință/ admitere a rezidenților cetățeni UE la alegerile locale din țara de reședință, inclusiv evidența unică a alegătorilor.	Ianuarie 2026	Comisia Electorală Centrală Parlament
	2.2: Alinierea cadrului normativ național la acquis-ul UE privind exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile locale pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru a cărui cetățenie nu o dețin și privind dreptul de a alege și de a fi ales pentru Parlamentul European pentru cetățenii Uniunii care au reședința într-un stat membru în care nu sunt resortisanți	Până la data aderării	Comisia Electorală Centrală Parlament
	2.3: Perfecționarea legislației electorale în vederea alinierii la standardele care garantează un proces electoral incluziv și rezilient, precum și accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Parlament CALM
Finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale			
3. Procesul democratic este protejat de influențe externe manifestate prin finanțare ilegală, corupție politică și electorală	3.1: Sporirea eficienței procesului de supraveghere și control a finanțării politice prin dezvoltarea mecanismelor digitale eficiente care să asigure transparența în domeniul finanțării politice.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	3.2: Eficientizarea instrumentelor de examinare a cauzelor privind infracțiunile de finanțare ilegală, corupție politică și electorală, prin optimizarea/reducerea termenelor de examinare a cauzelor și altor factori care pot duce la tergiversarea examinării în instanțe a acestor procese.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală Parlament
	3.3: Elaborarea unui ghid metodologic privind tehnica și metodică de cercetare și calificare a infracțiunilor legate de finanțarea politică ilegală și corupția politică.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală Ministerul Afacerilor Interne (IGP) Procuratura Generală

	3.4:Elaborarea și actualizarea unui curs de învățare la distanță (platforma ELIAS) pentru judecători privind particularitățile examinării cauzelor legate de finanțarea politică ilegală și corupția politică.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Ministerul Afacerilor Interne (IGP) Procuratura Generală Institutul Național al Justiției
	3.5: Creșterea nivelului de interacțiune și interoperabilitate cu autoritățile publice și entitățile implicate în documentarea cazurilor de finanțare politică ilegală și corupție politică.	Decembrie 2027	Comisia Electorală Centrală Agenția Guvernare Electronică STISC
	3.6: Asigurarea interacțiunii și schimbului continuu de experiență cu Autoritatea pentru partidele politice și fundațiile politice europene, precum și alți actori internaționali relevanți.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	3.7: Asigurarea reconfigurării funcționale a modului de raportare financiară electronică a partidelor politice și concurenților electorali (sub-sistemul informațional „Control financiar”) care satisfac cerințele de date deschise, accesibilitate combinate cu rezistență, siguranță și flexibilitatea sistemelor informaționale.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală STISC
	3.8: Cultivarea unui sistem robust și eficient de prevenire a cazurilor de finanțare politică necorespunzătoare, prin: instruirea profesională continuă a trezorerierilor, cenzorilor și conducătorilor partidelor politice și concurenților electorali, elaborarea unui ghid metodologic privind auditul extern neguvernamental al partidelor politice.	Decembrie 2026	Comisia Electorală Centrală
	3.9: Elaborarea unui ghid de bune practici de prevenire și evitare a abuzului de resurse administrative și desfășurarea campaniilor de informare publică privind regulile și interdicțiile de finanțare politică	În anii electorali 2025, 2027	Comisia Electorală Centrală Centrul Național Anticorupție Ministerul Afacerilor Interne (IGP)
Mass media în campania electorală			

<p>4. Asigurarea unei acoperiri echilibrate și obiective a alegerilor în mass-media prin reglementări adecvate și monitorizare.</p>	<p>4.1: Alinierea cadrului normativ la standardele UE privind transparența și direcționarea publicității politice</p>	<p>Decembrie 2026</p>	<p>Ministerul Culturii Parlament</p>
<p>5. Consolidarea rezilienței prin implementarea de strategii de comunicare pentru combaterea dezinformării și a manipulării și interferenței străine (FIMI).</p>	<p>5.1: Elaborarea și pilotarea unei metodologii analitice cuprinzătoare pentru contracararea interferențelor de influență străină și manipulare (FIMI), susținută de un grup operativ național interinstituțional. Aceasta va fi completată de programe de formare specifice pentru consolidarea capacității operaționale și asigurarea utilizării eficiente a instrumentului de monitorizare și răspuns, OPEN CTI.</p>	<p>Decembrie 2025</p>	<p>Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării</p>
	<p>5.2: Consolidarea parteneriatelor cu actorii nestatali, inclusiv cu organizațiile media și societatea civilă, pentru a încuraja gândirea critică prin promovarea cunoștințelor media, dezvoltarea de campanii sociale și sprijinirea procesului democratic prin promovarea integrității informaționale.</p>	<p>Decembrie 2025</p>	<p>Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării</p>
	<p>5.3: Elaborarea și punerea în aplicare a programelor de consolidare a capacităților pentru funcționarii publici, inclusiv experți și specialiști în comunicare, pentru a consolida reziliența instituțională și a societății prin abordarea factorilor sistemici care permit sau favorizează FIMI.</p>	<p>2025-2026</p>	<p>Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării</p>
<p>II. Parlamentul într-un sistem democratic</p>			
<p>Transparență și responsabilitate</p>			

2.1 Transparența în activitatea parlamentară și participarea societății civile la procesul decizional este sporit.	2.1.1. Asigurarea informării în timp util a părților interesate cu privire la proiectele de acte normative, consultările publice, dezbaterile și alte informații de interes public prin intermediul platformelor sociale	Iunie 2026	Parlament
	2.1.2. Instituirea consiliilor de experți care să ofere sprijin specializat comisiilor parlamentare permanente pentru a spori implicarea societății civile în procesul decizional	Decembrie 2025	Parlament
	2.1.3 Asigurarea transparenței în activitatea Parlamentului prin transmiterea în direct a ședințelor la nivel parlamentar	Iulie 2026	Parlament Ministerul Finanțelor
Integritate			
2.2 Standardele de etică și conduită ale parlamentarilor sunt îmbunătățite.	2.2.1. Lansarea unei noi pagini web a parlamentului pentru a oferi acces public la materiale audio, video și scrise din activitatea parlamentară, întru monitorizarea progresul procesului legislativ, asigurând astfel accesul larg și la timp la documentația parlamentară	Martie 2025	Parlament Ministerul Finanțelor
	2.2.2. Adoptarea reglementărilor privind etica și conduita deputatului, împreună cu mecanismul de punere în aplicare, a normelor pentru parlamentari privind interacțiunea acestora cu terțe părți care încearcă să influențeze procesul legislativ și restricții de post angajare pentru parlamentari.	Decembrie 2025	Parlament
	2.2.3. Adoptarea Codului privind organizarea și funcționarea Parlamentului, care să reglementeze, <i>inter alia</i> , garanțiile împotriva utilizării abuzive a proceduri de urgență, metodele de lucru ale comisiilor parlamentare de anchetă precum și dialogul dintre majoritate și opoziție.	Iulie 2025	Parlament
	2.2.4. Înființarea Comisiei permanente pentru integrare europeană	Decembrie 2025	Parlament

Eficacitate			
2.3 Eficacitatea crescută a Parlamentului prin proceduri interne îmbunătățite și capacități dezvoltate.	2.3.1. Creșterea gradului de cunoaștere și implicare prin asigurarea formărilor pentru deputați și funcționarii publici din cadrul Secretariatului Parlamentului în materie de proces de aderare la UE, funcții de control, standarde etice, integritate, comunicare și cooperare cu societatea civilă.	2025 -2027	Parlament
III. Rolul Societății Civile			
Cadrul general privind societatea civilă			
3.1 Protecție sporită a apărătorilor drepturilor omului.	3.1.1 Realizarea unei analize a cadrului juridic și a practicilor judiciare de punere în aplicare a acestuia în ceea ce privește protecția apărătorilor drepturilor omului.	Decembrie 2025	Oficiul Avocatului Poporului Ministerul Justiției
	3.1.2. Adoptarea modificărilor la cadrul legal pentru a proteja drepturile apărătorilor drepturilor omului și instituirea mecanismelor asiguratorii	Decembrie 2026	Ministerul Justiției Parlament
Modul de operare pentru organizațiile necomerciale			
3.2 Protecția sporită a persoanelor care se implică în participarea publică.	3.2.1 Adoptarea de modificări pentru alinierea legislației naționale la Directiva (UE) 2024/1069 privind protecția persoanelor care se angajează în participarea publică împotriva cererilor vădit nefondate sau a procedurilor judiciare abuzive (procese strategice împotriva participării publice).	Decembrie 2026	Ministerul Justiției Ministerul Culturii Parlament

3.3 Creșterea eficienței proceselor administrative care vizează organizațiile necomerciale (asociații obștești, sindicate, asociații patronale, partide politice, grupuri de acțiune locală etc.).	3.3.1. Adoptarea cadrului legal care reglementează dizolvarea voluntară a organizațiilor necomerciale (online și offline).	Decembrie 2025	Cancelaria de Stat Agenția Servicii Publice
	3.3.2. Implementarea unui nou sistem informatic pentru Registrul de stat al persoanelor juridice.	2025–2026	Agenția de Guvernare Electronică Agenția Servicii Publice
	3.3.3. Implementarea soluțiilor de transformare digitală pentru a facilita procesele de înregistrare și dizolvare voluntară a organizațiilor necomerciale.	Decembrie 2026	Agenția Servicii Publice
3.4. Consolidarea sustenabilității financiare a organizațiilor necomerciale	3.4.1. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare de către stat a organizațiilor societății civile prin: elaborarea de ghiduri metodologice pentru OSC în vederea depunerii cererilor de finanțare și utilizarea corectă a fondurilor primite, instruirea OSC de către autoritățile donatoare și de control.	Decembrie 2026	Ministerul Finanțelor Agenția Servicii Publice
	3.4.2. Promovarea la scară largă a mecanismului de desemnare procentuală pentru a crește numărul de participanți/beneficiari.	2025 – 2027	Ministerul Finanțelor Agenția Servicii Publice Cancelaria de Stat
Contextul unui mediului favorabil pentru societatea civilă			

3.5. Mecanismele de consultare publică sunt concepute într-o manieră incluzivă, permițând societății civile și cetățenilor să participe și să contribuie la procesul decizional.	3.5.1. Consolidarea mecanismelor de transparență în procesul decizional prin modificarea Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și a altor acte normative conexe în conformitate cu Recomandarea Comisiei din 12.12.2023 C(2023) 2836.	Decembrie 2026	Cancelaria de Stat Parlament
	3.5.2. Creșterea utilizării platformei consultative online particip.gov.md prin îmbunătățirea conținutului, a termenelor fixe obligatorii și a mecanismului de feedback, precum și a caracteristicilor de accesibilitate ale portalului și îmbunătățirea monitorizării transparenței decizionale a autorităților publice prin digitalizarea procesului de colectare a datelor.	Decembrie 2026	Cancelaria de Stat Ministerul Finanțelor
	3.5.3. Organizarea eficientă a activității platformelor consultative permanente în toate autoritățile publice centrale (instituționalizare, formare, orientare)	2024 – 2025	Cancelaria de Stat ministerele